

גשארַת מן הגוף פחת האַדמָה, והיא לא נרקבת ולא תכלה בעֶפֶר לעולמים, ובאותו זמן הקדוש ברוך הוא יברך אותו, ויעשה אותו כמו שאור שבעֶסֶה, ותעלה ותתפשט לארבע פנות, וממנה ישתכלל הגוף וכל איבריו, והקדוש ברוך הוא יתן בו רוח אחר כף. אמר לו רבי אלעזר, כף הוא. ובא ראה, אותה עצם במה התרככה? בטל, שכתוב כי טל אורות טלף וגו'.

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים על נהרתם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו'. אמר רבי יהודה, יש להסתפל בפסוק הזה, ואיך יכול ללכת לכל המקומות הללו? ולא עוד, אלא ועוד, שהרי כתוב וימלא שבעת ימים אחרי הפות ה' את היאר. את היאר כתוב, ואתה אמרת על מימי מצרים על נהרתם על יאריהם ועל אגמיהם?

אָרָא, מימי מצרים הנה הנילוס, ומשם מתמלאים כל אותם שאר אגמים ויאורים ומעינות וכל מימיהם, ועל זה אהרן לא נטה להפות, רק את הנילוס לבדו. ובא ראה שפכה זה, שכתוב ולא יכלו מצרים לשנות מים מן היאר.

אמר רבי אבא, בא ראה, מים פתחונים נפרדים לכמה צדדים,

(ומים עליונים על אחת כמה וכמה וגו') ועליונים שהיו ומים עליונים מתפנסים לבית כנוס המים, שכתוב (בראשית א)

ויאמר אלהים יקוו המים מפתח השמים אל מקום אחד, וכתוב ולמקוה המים קרא ימים. הפסוק הזה פרושהו, ובא ראה, אותו רקיע שיש בו שמש ולבנה, כוכבים

אוקמוה. ותא חזי, שהוא

אינון אבל יחיו. דהא גרמא חד, ישתאר מן גופא תחות ארעא, וההוא לא אתרקב ולא אתבלי בעפרא לעלמין, ובההוא זמנא, קדשא בריך הוא ירפך ליה, ויעביד ליה פחמירא בעיסה, ויסתלק ויתפשט לארבע זויין ומניה ישתכלל גופא וכל שייפוי. וקודשא בריך הוא יהיב ביה רוחא לבתר. אמר ליה רבי אלעזר הכי הוא. ותא חזי, ההוא גרמא במה אתרכך. בטל. דכתיב, (ישעיה כ"ז) כי טל אורות טלף וגו'.

ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו'. אמר רבי יהודה, האי קרא אית לאסתכלא ביה, והיך יכול למהך לכל הגני אתרי. (ולא עוד אלא) ותו, דהא כתיב וימלא שבעת ימים אחרי הפות ה' את היאור. את היאור כתיב, ואת אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאריהם ועל אגמיהם.

אָרָא, מימי מצרים נילוס הוה. ומתמן אתמליין כל אינון שאר אגמין ויאורין ומבועין וכל מימין דילהון. ועל דא, אהרן לא נטה למחאה אלא לנילוס בלחודו. ותא חזי דהכי הוא, דכתיב ולא יכלו מצרים לשנות מים מן היאור.

אמר רבי אבא, תא חזי, מיין תפאין מתפרשאן לכמה סטרין, (נ"א ומיין עלאי

עאכ"ו וגו') (עלאין דהא) ומיין עלאין מתפנשי בבי כנישו מיא, דכתיב, (בראשית א) ויאמר אלהים יקוו המים מפתח השמים אל מקום אחד. וכתיב ולמקוה המים קרא ימים. האי קרא

ומזלות, זהו בית פנוס למים הרבים, שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ, שהוא עולם תחתון, כיון שנוטל את המים, מפזר אותם ומחלק אותם לכל עבר, ומשם הוא משקה את כלם. ובזמן שדין שורה, העולם התחתון לא יונק מאותו רקיע, ויונק מצד השמאל, ואז נקרא (שעיה לד) חרב לה' מלאה דם. אוי לאותם שיונקים ממנה אז ומשקים ממנה, שבאותו זמן הם יונק משני צדדים, היה מתחלק לשני חלקים, לכן ואדם, ואז שופך ליאר את החלק של מצרים, ומלקה למעלה ומלקה למטה, ולכן ישראל שותים מים והמצרים דם.

אם תאמר שזה היה משום הגעל ולא יותר - בא ראה, שותים את הדם ונכנס למעיהם ומתעלה ובוקע, עד שהיו ישראל מוכרים להם מים בממון, ואז שותים מים, ומשום כך ראשית הלקאתם היתה דם.

רבי יצחק פתח פסוק זה, (תהלים קמה) ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. בא ראה, דוד פגד דרצתו אומר, שפתב אלהי, שלי. משום שרצה להעלות שבתו ולהכניס אותו לאור עליון להתערב זה בזה להיות הפל אחד, משום כך ארוממך אלהי המלך וגו'.

ששנינו, כל ימות דוד השתדל לתקן את הכסא ולהאיר פניה כדי שפגז עליו, ויאר תמיד האור התחתון באור העליון להיות הפל אחד. וכשבא שלמה, מצא העולם שלם, והלבנה התמלאה, ולא צריך לטרח עליה להאירה.

רקיעא דאית ביה שמשא וסיהרא כוכביא ומזלי, דא איהו בי כנישות מיא רבא, דהוא נטיל פל מיין, ואשקי לארעא, דהיא עלמא תתאה, כיון, דנטילי מיא בדר לון, ופליג לון לכל עיבר, ומתמן אתשקיין כלא.

ובזמנא דדינא שריא, עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא, וינקא מסטר שמאלא, וכדין אקרי (שעיה ל"ד) חרב לה' מלאה דם. ווי לאינון דינקין פדין מינה, ואתשקיין מינה, דבההוא זמנא ימא ינקא מתרין סטריין, הוה אתפלג לתרין חולקין, תוור וסומק. וכדין שדי ליאורא חולקא דמצרים, ואלקי לעילא ואלקי לתתא. ועל דא שתאן ישראל מיא. ומצראי דמא.

אי תימא בגין גיעולא הוה ולא יתיר. תא חזי, שתאן דמא ועאל למעיהו, ואסתלק ובקע, עד דהוו מזבנין לון ישראל מיא במקומא, וכדין שתאן מיא בגיני כף שירותא לאלקאה לון הוה דמא.

רבי יצחק פתח האי קרא, (תהלים קמ"ה) ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד. תא חזי, דוד לקביל דרגא דיליה קאמר, דכתיב אלהי דידי. בגין דבעא לסלקא שבחיה, ולאעלא ליה לנהורא עלאה, לאתערבא דא בדא, למהוי כלא חד. בגיני כך, ארוממך אלהי המלך וגו'.

דתנינו, פל יומי דדוד, אשתדל לאתקנא כורסיה, ולאנהרא אנפיה, בגין דיגין עליה ואיתנהיר תדיר נהורא תתאה (ד) כ"ט ע"א) בנהורא עלאה, למהוי כלא חד. וכד אתא שלמה, אשפח עלמא שלים, וסיהרא דאתמליא, ולא אצטריך לאטרחא עלה לאנהרא. (ע"ב)